

"Hem insan ibadet için halk olduğunu, fıtrata ve cihazat-ı maneviyesi gösteriyor... Hayat-ı maneviye ve uhreviyesine lazım olan ilim ve iftikar ile tazarru ve ibadet cihetinde hayvanatın sultanı ve kumandanı hükmündedir." İzah eder misiniz?

Bu ifadeler, insanın ibadet için yaratıldığının delilidir. Sinek dünyaya gelir gelmez uçar, balık yüzer, bal arısı bal yapar, ipek böceği de hemen ipek dokumaya başlar. Bunlar gibi her bir varlık, bu âleme gelir gelmez başka bir âlemde talim görmüş, terbiye edilmiş gibi, hayat şartlarına uyum gösterir ve hayatına lazım olan şeyleri rahat bir şekilde temin eder.

Hâlbuki insan ancak iki yaşına geldiğinde yürür, on beş yaşında ancak zararı ve menfaati ayırt eder, ölünceye kadar da öğrenmeye muhtaçtır. İnsan, dünya hayatına lazım olan her şeyi tahsil etme cihetinde en edna bir serçe kuşuna bile yetişemez. Ne onun gibi uçabilir ne onun gibi zahmetsiz rızkını bulabilir ne de onun gibi hayatına lazım olan şeyleri kolayca temin edebilir.

Hayvanın akli olmadığı için de geçmişin hüznüleri ve geleceğin korkuları onun hazır lezzetini bozmaz. Bulunduğu andan tam lezzet alır. Fakat insan, akıl itibarıyla geçmiş ve gelecek ile alakadardır. Geçmişte yaşadığı hüznüleri ve gelecek endişesi onun huzurunu kaçıır, lezzetini eleme çevirir. Hayvan ise kesilmeye giderken bile ölümü düşünmez.

"İ'lem eyyühe'l-aziz! Arslan gibi hayvanların diş ve pençelerine bakılırsa, iftiras ve parçalamak için yaratılmış oldukları anlaşılır. Ve kavunun, mesela, letafetine dikkat edilirse, yemek için yaratılmış olduğu hissedilir. Kezalik, insanın da istidadına bakılırsa, vazife-i fitriyesinin ubudiyet olduğu anlaşıldığı gibi, ruhani ulviyetine ve ebediyete olan derece-i iştihakına da dikkat edilirse, en evvel insan bu âlemden daha latif bir âlemde ruhen yaratılmış da teşhizat almak üzere muvakkaten bu âleme gönderilmiş olduğu anlaşılır."(1)

Ancak hayat-ı uhrevîyenin levâzımâtı olan ilim, tefekkür, iftikar, dua ve ibadet hususunda insan hayvanatın sultanıdır. Hiçbir mahlûk insan gibi ilim tahsil edemez, dua ve ibadet yapamaz, tefekkür edemez ve fakrını ilan ile **Rezzak-ı Kerim**'in kapısını çalamaz.

O hâlde insan bu âleme sadece rızkını temin etmek için gönderilmemiştir. Eğer öyle olsaydı, serçe kuşu gibi hayat şartlarına kolayca uyum gösterir ve hayatına lazım olan şeyleri kolayca temin ederdi. Ama durum öyle değil!

Bunun asıl sebebi ise onun **iman, marifet, ilim, tefekkür, dua ve ibadet etmesi**, âczini ve fakrını derk ederek Kudret-i İlahiyye ve Rahmet-i Rabbaniye iltica edip secde etmesidir.

İnsan cihazat olarak hayvandan yüz derece daha üstündür. Sadece insana verilen akıl nimeti hayvanın tüm cihazatından kıyas kabul etmeyecek kadar üstündür. Ustad Hazretlerinin ifade ettiği gibi; **“İnsanın bir ferdi sair hayvanatın bir nev’i hükmündedir...”**(2)

Hayvanların çok sade bir hayatları vardır; ilimden nasipleri yoktur. Sadece ilâhî ilhamla görevlerini yerine getirirler. Mesela, bir koyun nefes alırken, havayı tanımaz, içine çektiği havanın ciğerlerine gittiğini, böylece kanının temizlendiğini bilmez. Zaten kanın ne varlığından haberi vardır ne de vazifesinden. Karanlık olunca uyur, ışıklarla uyanır; dünyanın döndüğünü, böylece gecenin gidip gündüzün geldiğini bilmez.

Bütün bunları bilmemesi onun için bir nimettir. Çünkü kendisine verilen cihazat ile mevcut işinden fazlasını yapacak halde değildir; bilip de rahatsız olmaması için kendisine çok şeyler bildirilmemiştir. Bu hayatın ölümle son bulacağına farkında değildir, çünkü bunu bildiğinde ölüm ötesi için daha fazla çalışacak değildir.

İftikar noktasında da hayvan insanın çok gerilerindedir. Neyin fakiri olduğunu bilmediği gibi, muhtaç olduğu şeyler de insana nisbeten çok azdır.

İnsan bütün bu ihtiyaçlarını bildiğinden ve sonsuz aczine de vakıf olduğundan, her şey için Rabbine niyazda bulunur, tazarru ve dua eder. Her ihtiyacı için O’nun rahmet kapısını çalar.

İşte kendi mahiyetini böylece bilen insan; **“Her şeyin dizgini elinde, her şeyin hazinesi yanında, her şeyin yanında nazır, her mekânda hazır”** bir Kadîr-i Zülcelale **“iman ile intisap eder ve ubudiyetle hizmetine girer.”**(3)

Dipnotlar:

(1) bk. [Mesnevi-i Nuriye, Zerre.](#)

(2) bk. [Lem'alar, On yedinci Lem'a, Dördüncü Nota.](#)

(3) bk. [Sözler, Yirmi Üçüncü Söz, İkinci Mebhas.](#)